

Obavijesti o novijim knjigama na češkom, poljskom i bugarskom jeziku:

Evropa mezi Německem a ruskem (Europa između Njemačke i Rusije), uredili Miroslav Šesták i Emil Voráček, Historický ústav AV ČR, Praha 2000, str. 640 (ISBN 80-7286-021-6)

Opsežan zbornik radova posvećen sedamdesetom rođendanu profesora Jaroslava Valente, jednog od najznačajnijih suvremenih čeških povjesničara novovjekovne povijesti, posebice povijesti srednje i istočne Europe, sadrži - osim životopisa i cjelovite slavjenikove bibliografije - 44 članka svrstana u pet posebnih cjelina.

U prvoj cjelini pod naslovom "Česi, Slovaci i njihovi susjedi" nalazi se deset članaka u kojima poznati češki povjesničari raspravljaju, između ostalog, o mjestu malih naroda u povijesti Europe (Miroslav Hroch), Europi i multipolaritetu (Alexander Ort), pitanju duhovnih korijena euroazijstva (Emil Voráček) i dr. Druga je cjelina naslovljena "Demokracija, nacionalno pitanje i državnost". Sadrži također deset članaka čeških, njemačkih, poljskih i slovačkih povjesničara, između kojih napominjem na kratak tekst Ladislava Hladkýja pod naslovom "Masarykovi problemi s Jugoslavenima". U njemu Hladký piše o Masarykovu odnosu prema južnim Slavenima tijekom i nakon Prvog svjetskog rata. Treća cjelina posvećena je "Problemima međunarodne stabilnosti" i u njoj je objavljeno sedam tekstova o političkim, gospodarskim i diplomatskim odnosima među (srednjo)europskim državama u međuratnom razdoblju. Jan Němeček iz Praga piše o slovačko-jugoslavenskim odnosima 1939.-1941., a Jaroslav Horejsk iz Olomouca o neuspjehom pokušaju gospodarskih investicija u Jugoslaviji u međuraću. Četvrta cjelina ovoga zbornika nosi naslov "U kontekstu Drugoga svjetskog rata" i sadrži također sedam članaka. U posljednjoj, petoj cjelini objavljeno je devet tekstova o poratnom razdoblju, a urednici su je naslovlili "Kontinuitet i diskontinuitet poslijeratnog razvoja".

Przemiany w świadomości i kulturze duchowej narodów Jugostawii po 1991 roku (Promjene u svijesti i duhovnoj kulturi naroda Jugoslavije nakon 1991. godine), Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 1999, str. 287 (ISBN 83-223-1254-0)

Zbornik radova u kojem dvanaest autora raspravlja o promjenama duhovne kulture u zemljama sljednicama bivše Jugoslavije nakon rata 1991. godine. Knjiga je nastala u sklopu istoimenog znanstvenoga projekta koji financira poljski Odbor za znanstvena istraživanja. Uz redakcijsku napomenu i vrlo kratak uvodni tekst "Slovarica i smrt crvenog fiće" Marie Dąbrowske-Partyka knjiga sadrži 19 članaka, od čega je sedam posvećeno hrvatskoj problematici. Aleksandra Borowiec piše o najnovijoj povijesti Katoličke crkve u Hrvatskoj (str. 49.-56.) te o pojmu "križni put" u najnovijoj hrvatskoj historiografiji (str. 79.-85.). Maria Dąbrowska-Partyka autorica je i teksta pod naslovom "Domoljublje i kulturocid. Retorika hrvatskih tekstova o nacionalnoj problematici" (str. 131.-152.) u kojem analizira različite poetske i književne tekstove, znanstvena i historiografska djela, reprinte preučivanih djela autora, udžbenička, religijska i propagand-

na djela. O hrvatskoj matriloskoj poeziji nakon 1991. godine piše Julian Kornhauser, pjesnik i krakovski profesor književnosti, voditelj cijeloga ovog znanstvenog projekta (str. 153.-159.). Isti je autor napisao i tekst naslovljen "Kritika stvarnosti nakon 1991. godine u hrvatskom kulturnom životu" (str. 175.-184.). Magdalena Dyras napisala je također dva članka: o figuri hrvatskoga gubitka u vukovarskom "ciklusu" Pavla Pavličića (str. 161.-175.), te o hrvatskoj dječjoj književnost prema događajima nakon 1991. godine (str. 185.-194.).

Barbara Oczkova analizirala je sporna pitanja u hrvatskoj i srpskoj lingvistici nakon "raspada srpsko-hrvatskog jezika" (str. 233.-253.), dok je Gordana Đurđev napisala tekst o filmu u zemljama bivše Jugoslavije nakon 1991. godine (str. 275.-287.).

Ryszard BILSKI, Kocioł bałkański (Balkanski kotao), Politeja, Warszawa 2000, 464 str. (ISBN 83-7227-502-5)

Knjiga sadrži 106 reportaža i intervjuja, koje je varšavski novinar i urednik dnevnika *Rzeczpospolita* napisao tijekom posljednjih deset godina 20. stoljeća. Važan je izvor za sliku o tome kako se o ratu na području bivše Jugoslavije pisalo u Poljskoj. Na kraju knjige dodan je kalendar sukoba u bivšoj Jugoslaviji 1991.-1995., zatim kosovski kalendar 1981.-1999., te indeks osoba i geografskih naziva.

Mariana JOVEVSKA, Balkanskite provincii na habsburkata d'ržava (Balkanske provincije habsburške države), Izdatelstvo "PIK", Veliko Trnovo 1999., 255 str. (ISBN 954-736-023-X)

Podnaslov ove knjige bugarske povjesničarke i profesorice sveučilišta u Velikom Trnovu glasi "Granice i administrativni ustroj od kraja X. stoljeća do 1918. godine" i u njoj je prikazan povijesni razvoj današnje Austrije, Slovenije, Hrvatske, Bosne i Hercegovine i Vojvodine u navedenom razdoblju. Više od polovice knjige odnosi se na razdoblje 19. stoljeća. Primijenjena je tradicionalna metoda događajne povijesti, pozornost je posvećena ponajprije vladarima i znamenitim osobama, dok je povijest gospodarskih i društvenih struktura posve izostala. Citirana literatura uglavnom je starijeg datuma.

Franjo Rački, Istorija na B'lgarija (Povijest Bugarske), Abgar, Sofija 1999., 250 str. (ISBN 954-584-278-4)

Uvodni članak, hrvatski izvorni tekst, prijevod na bugarski jezik i opsežan komentar teksta Franje Račkoga o bugarskoj povijesti priredili su Rumjana i Ivan Božilov. Izvornik se nalazi u Hrvatskom državnom arhivu u Zagrebu. Knjiga je priređena po svim pravilima arheografije i može koristiti za istraživanje koliko je i na koji način u Hrvatskoj prije više od stoljeća bio prisutan interes za bugarsku povijesnu i političku problematiku.

Damir Agičić